

Eýran, Ysraýyl... Medalýonyň iki ýüzi

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Eýran, Ysraýyl... Medalýonyň iki ýüzi EÝRAN, YSRAÝYL... MEDALÝONYŇ IKI ÝÜZI!

Yslam geografiýasy jeň meýdanyna öwrüldi. Ölýän musulman. Bölünýän musulman! Bölýänleriň kimdigini aýtmagyň hajaty ýok. Gazadaky genoside sesini çykarmaýan, Ysraýylyň genosidlerine häzirem ýarag berýän «medeniýet» diýilýän daşy gury ham bolup galan jandarlar!

Eýran-Ysraýyl halkasynda bolup geçýän, global oýunçylar bilen bir hatarda wekilçilik uruşyny alyp barýan güýçleriňem goşulan çaknyşyklar tapgyrynda, gynansak-da, kösenýän ýene bigünä raýatlar, ýene biçäre musulmanlar! Ysraýylyň Eýrantň Damaskdaky konsullygyny nyşana alyp eden hüjümi we Eýrantň beren jogaby bilen möwç alan dartgynlylyk heniz ýatyşanok.

Ikitaraplaýyn gaharly beýanatlar bilen tutaşan proses sebitimizi has uly agressiýanyň girdabyna iterip biler. Sebitden daşdaky güýçleriň oýunlary-da uruşyň ýaýrama howpuny artdyryp biler. Jemgyýetlerde emele geljek gahar-gazap we adalatsyzlyk duýgusy bolsa sosial-ykdysady çykdajylar bilen birleşip, бүтін дүнýäni täsiri astyna aljak radikallaşmalara we bölünişige getirip biler! Ysraýylyň Palestinany ýok etme we gazalylary sürgün etme meýilnamasy Ýakyn Gündogardaky durnuksyzlygyň baş sebäbi bolmagynda galýar. Sionist hökümet Eýran bilen bolýan problemalaryny Gaza hakykatlaryny bukmak üçin ulanýar. Eýran bolsa (Saddam Hüseyinden soňra) gönüden-göni ysraýyl topraklaryny nyşana alan hüjümi bilen yslam dүnýäsinde aýratyn orna mynasyp bolmaga synanyşýar!

Esasynda Gaza meselesi birnäçe ýurt üçin diňe «diplomatiki gündelik gürrüňiň temasy» bolmakdan ybarat. Başyndan bäri atyşygy bes etmegi öňe süren, üznüksiz gumanitar kömekleri bermek üçin jan eden, diňe palestinaly bigünä raýatlaryň gamyny iýen, Beýtulmukaddesiň mähremiýetini goramaga dyrjaşan ýeke-täk ýurt we hasapsyz ýeke-täk lider bar. Türkiýe we Taýýip Erdogan!

* * *

Kadaly global sistemanyň batan, halkara guramalaryň ejiz bolup galan haotik global şertlerinde, aýratynam goranyş ulgamynda öz-özüňi oňarmak soňky derejede güýç gazanýar. Snaryadly raketalaryna, dron tehnologiýasyna esaslanýan täze uruş konsepti howpsuzlyk boýunça käbir ýurtlary täze taýýarlyklary görmäge iterýär. Demirgazyk Siriýada, Demirgazyk Yrakda, Garabagda uçarmansyz dolandyrylýan istrebitelleriň uruş meýdanyna sürülmeginde Türkiýäniň görkezen üstünligi indi nusga alynýar. Gibrid uruş taktikalarynyň ýyggy-ýyggydan ulanylýan şertlerinde dowam edijilikli ýerli goranyş senagaty, serpikdiriji harby güýji ýurtlaryň geljeginiň oňurgasyny düzýär. Häzir Gaza üçin «Bize näme?» diýýänler geosyýasy, geostrategiki, hatra teosyýasy (dini temaly) dinamikalaryň ýurtlary we halklary nähili oňüne salyp sürüp bilýändigini gijem bolsa duýýar. Gurulan deňagramlylyga täsir etmeýän ýurtlar global ligada çaltlyk bilen hatardan çykýan bolsa, milli immuniteti güýçli ýurtlar sarsman duryp bilýärler!

* * *

Tema bilen baglanyşykly Eýran-Ysraýyl konflikti boýunça birnäçe aýratynlygyň üstünde durup geçmek peýdaly bolar...

– Eýran bilen Ysraýyl hernäçe biri-birine ters tarapda dursalaram, aslynda bir medalýonyň iki ýüzi ýaly biri-birini tamamlaýar. Ýagny, biri-birini besläp, suwlandyryp durýar.

– Mezhep oňşuksyzlygyna goldanýan daşarky syýasaty ömrüne ömür goşýan esasy syýasy ugurlaryň biri hasaplaýan Eýran häzirki pozisiýasy we ulanýan gurallary bilen Türkiýä oňlulyk görkezmejegi görnüp durşy ýaly ehli-sünnet pozisiýasyna garaýşy bilenem sorag alamatlaryny döredýär.

– PKK terror toparynyň şahasy PJAK-yň Eýranda saklanyp bilmegi, ýagdaýa görä Türkiýäniň howpsuzlygyna we asudalygyna garşy güýç hökmünde gerek wagty ulanmak üçin saklanmagy-da bu ýurda bolan şübheleri artdyrýar.

– Azerbaýjanda Zengezur koridoryna, Yrakda «Ösüş ýoly» maksatnamasyna garşy ýöreden päsgel beriji pozisiýasy-da uzak möhletleýin gatnaşyklary düýbünden sarsdyrýar.

Elbetde... Her ýurt öz bähbitlerini nazarlap hereket edýär. Emma ýörelen syýasy ýoluň agressiwligi bilen dost-dogan ýurtlara niýetlän hasaplary halysalla netije bermeyän bolsa, şol ýerde säginip, oýlanmak gerek!

Okan MÜDERRISOGLY.

«SABAH» gazetini, 16.04.2024 ý. Publisistika